

Κεφάλαιο 2

Η Ζήτηση των Αγαθών

Εισαγωγή

Το δεύτερο κεφάλαιο είναι η αρχή μίας σειράς κεφαλαίων που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε τον μηχανισμό της αγοράς. Βασικός στόχος είναι να εξετάσουμε πώς προσδιορίζονται οι τιμές των αγαθών. Η βασική αρχή είναι ότι :

«Οι τιμές των αγαθών προσδιορίζονται στην αγορά από την αλληλεπίδραση των δυνάμεων της ζήτησης και της προσφοράς».

Συνεπώς, θα πρέπει πρώτα να μελετήσουμε τη συμπεριφορά των καταναλωτών (ζήτηση) κι έπειτα τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων (προσφορά) για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τον μηχανισμό της αγοράς.

Συμπεριφορά καταναλωτή

Κάθε καταναλωτής επιδιώκει να αποκτήσει ορισμένες ποσότητες από κάποια αγαθά για να ικανοποιήσει τις ανάγκες του.

- Η ικανοποίηση που απολαμβάνει σε μία ορισμένη χρονική περίοδο από την κατανάλωση ενός αγαθού ονομάζεται **χρησιμότητα**.

- Βασική επιδίωξη του καταναλωτή είναι η **μέγιστη χρησιμότητα**, που προέρχεται από την κατανάλωση όσο γίνεται περισσότερων αγαθών.

Συμπεριφορά καταναλωτή

- Δύο παράγοντες **περιορίζουν** την επιδίωξη αυτή :

Εισόδημα

- Με τον όρο χρηματικό εισόδημα εννοούμε ένα συγκεκριμένο αριθμό χρηματικών μονάδων που μπορεί να διαθέσει για την αγορά αγαθών

Τιμή

- Με τον όρο τιμή ενός αγαθού εννοούμε τον αριθμό των χρηματικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση μιας μονάδας από το συγκεκριμένο αγαθό.

Συμπεριφορά καταναλωτή

- **Ορθολογικός** είναι ο καταναλωτής ο οποίος προσπαθεί να επιλέξει αυτά τα αγαθά και σε εκείνες τις ποσότητες που του επιτρέπει το εισόδημά του, ώστε να μεγιστοποιήσει τη χρησιμότητά του.
- Ο ορθολογικός καταναλωτής που καταφέρνει σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο να μεγιστοποιήσει τη χρησιμότητά του, λέμε ότι βρίσκεται **σε ισορροπία**. Αυτό σημαίνει ότι αν το επόμενο χρονικό διάστημα δεν αλλάξει κάτι, όπως οι τιμές, το εισόδημα ή οι προτιμήσεις του, τότε δεν χρειάζεται να αλλάξει τη συμπεριφορά του.

Ο Νόμος της Ζήτησης

Όταν ένας καταναλωτής επιδιώκει να αγοράσει μία ορισμένη ποσότητα από κάποιο αγαθό για να μεγιστοποιήσει τη χρησιμότητά του, λαμβάνει υπ' όψη του δύο παράγοντες :

- το εισόδημά του και
- την ύπαρξη άλλων αγαθών που μπορούν να ικανοποιήσουν την ίδια ανάγκη (υποκατάστατα αγαθά).

Εάν παρατηρήσει **αύξηση της τιμής** του αγαθού, τότε πιθανόν να **μειώσει την ποσότητα που θα επιθυμούσε να έχει**, διότι

- δεν θα του αρκεί πλέον το εισόδημά του, κι επιπλέον
- μπορεί να το αντικαταστήσει με ένα άλλο που θα είναι σχετικά φθηνότερο.

Το αντίθετο θα συμβεί εάν μειωθεί η τιμή του αγαθού.

Νόμος της ζήτησης

- Αν **αυξηθεί η τιμή** (Price) (P) ενός αγαθού π.χ. μοσχαρίσιο κρέας, ο καταναλωτής είναι πιθανό να αγοράσει **λιγότερες μονάδες** από το συγκεκριμένο αγαθό αφού
 - Το εισόδημα του δεν επαρκεί να αγοράζει τις ίδιες ποσότητες
 - Μπορεί να υποκαταστήσει το αγαθό αυτό με ένα παρόμοιο φθηνότερο, π.χ. χοιρινό κρεας

Νόμος της ζήτησης

- Αν **μειωθεί η τιμή** (Price) (P) ενός αγαθού π.χ. μοσχαρίσιο κρέας, ο καταναλωτής είναι πιθανό να αγοράσει **περισσότερες μονάδες** από το συγκεκριμένο αγαθό αφού
 - Με το ίδιο εισόδημα μπορεί να αγοράζει περισσότερες μονάδες
 - Μπορεί να υποκαταστήσει άλλα αγαθά, π.χ. χοιρινό κρέας με το συγκεκριμένο αγαθό (μοσχαρίσιο κρέας) που είναι σχετικά φθηνότερο

Ο Νόμος της Ζήτησης

Από την παραπάνω ανάλυση παρατηρούμε ότι

«Όταν η **τιμή** ενός αγαθού **μειώνεται**, **αυξάνεται** η **ζητούμενη ποσότητά** του, και,

όταν η **τιμή** του **αυξάνεται**, **μειώνεται** η **ζητούμενη ποσότητα** από το αγαθό αυτό,

όταν οι άλλοι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί (*ceteris paribus*).».

Αυτή η πρόταση αποτελεί τον Νόμο της Ζήτησης.

Νόμος της ζήτησης

- Δηλαδή υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ της τιμής και της ποσότητας που ζητάει ο καταναλωτής (ζητούμενης ποσότητας)

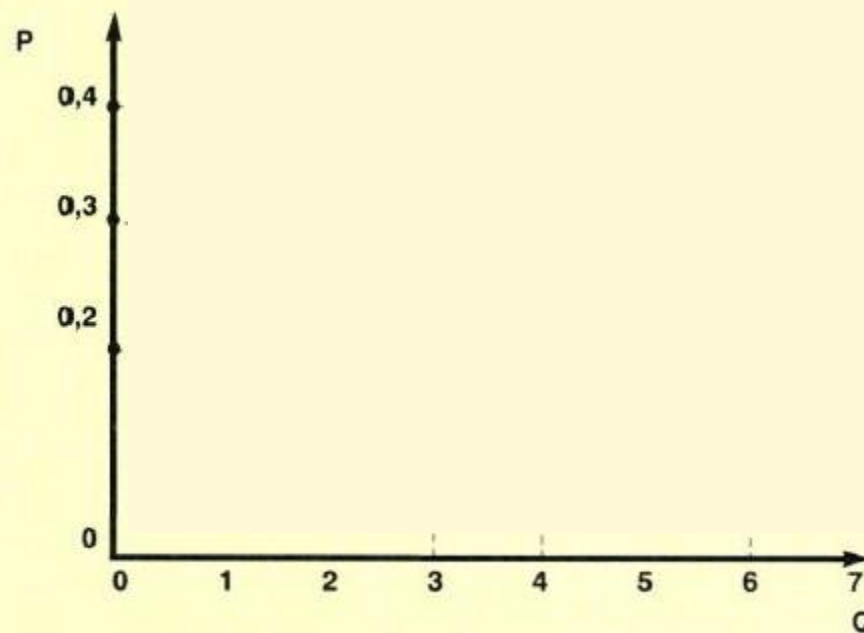
Νόμος της ζήτησης

- Όταν η **τιμή** ενός αγαθού **μειώνεται**, **αυξάνεται η ζητούμενη ποσότητά** του, και,
- όταν **η τιμή** του **αυξάνεται**, **μειώνεται η ζητούμενη ποσότητα** από το αγαθό αυτό,

όταν οι άλλοι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί (*ceteris paribus*)

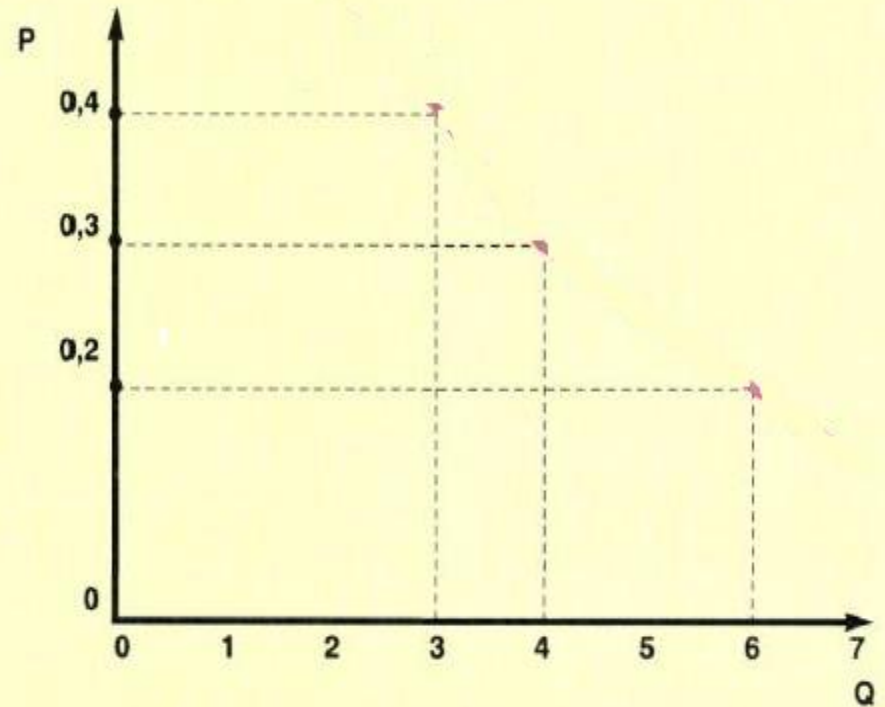
Παράδειγμα

Τιμή (P)	Ζητούμενη ποσότητα (Q)
0,2	6
0,3	4
0,4	3

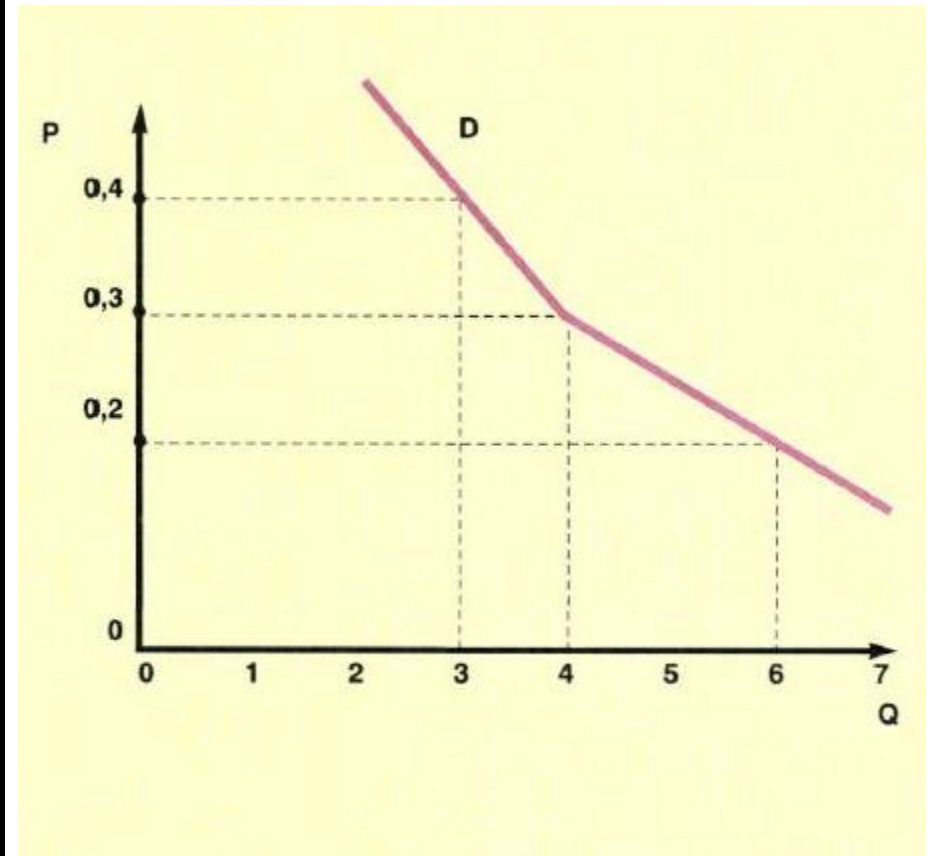
Παράδειγμα

Τιμή (P)	Ζητούμενη ποσότητα (Q)
0,2	6
0,3	4
0,4	3

Παράδειγμα

Τιμή (P)	Ζητούμενη ποσότητα (Q)
0,2	6
0,3	4
0,4	3

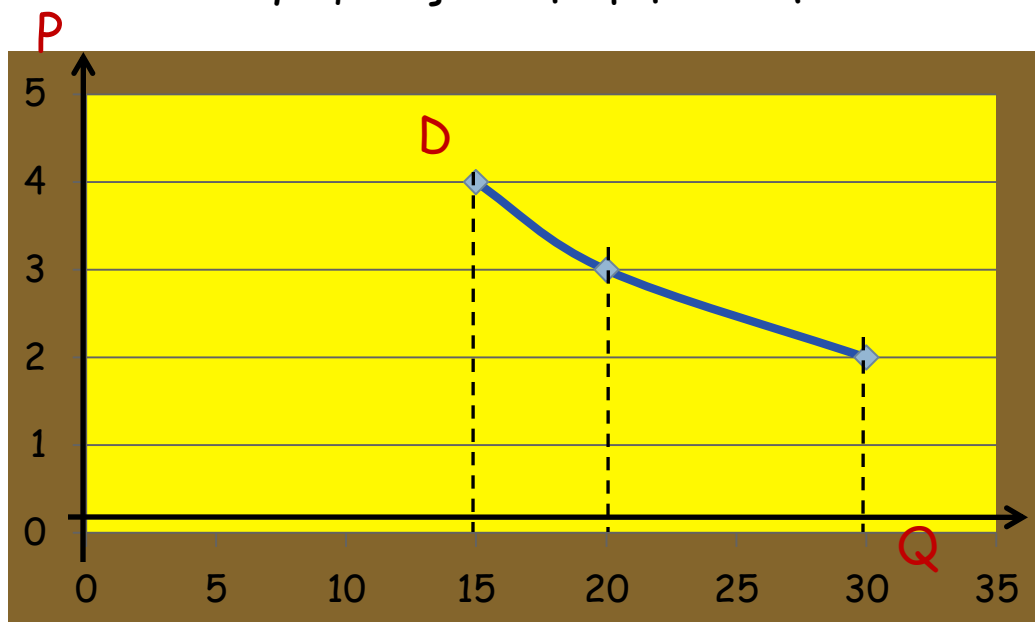

Ένα παράδειγμα

Έστω, λοιπόν, ότι ένας καταναλωτής αγοράζει 20 μπλουζάκια, όταν η τιμή του ενός είναι 3€. Εάν η τιμή αυξηθεί σε 4€, τότε θα αγοράσει 15 μπλουζάκια, ενώ εάν μειωθεί σε 2€ θα αγοράσει 30 μπλουζάκια. Αυτή η συμπεριφορά μπορεί να απεικονιστεί σε ένα διάγραμμα, όπου στον οριζόντιο άξονα εκφράζεται η ποσότητα και στον κατακόρυφο άξονα η τιμή του αγαθού.

Πίνακας ζήτησης

P	Q
4	15
3	20
2	30

Από την ανάλυση και το διπλανό διάγραμμα γίνεται αντιληπτό, ότι υπάρχει μία αντιστρόφως ανάλογη σχέση ανάμεσα στην τιμή και την ζητούμενη ποσότητα ενός αγαθού.

Αγοραία καμπύλη ζήτησης

- Αν όλοι οι καταναλωτές που αγοράζουν το συγκεκριμένο προϊόν είναι μόνο δύο.

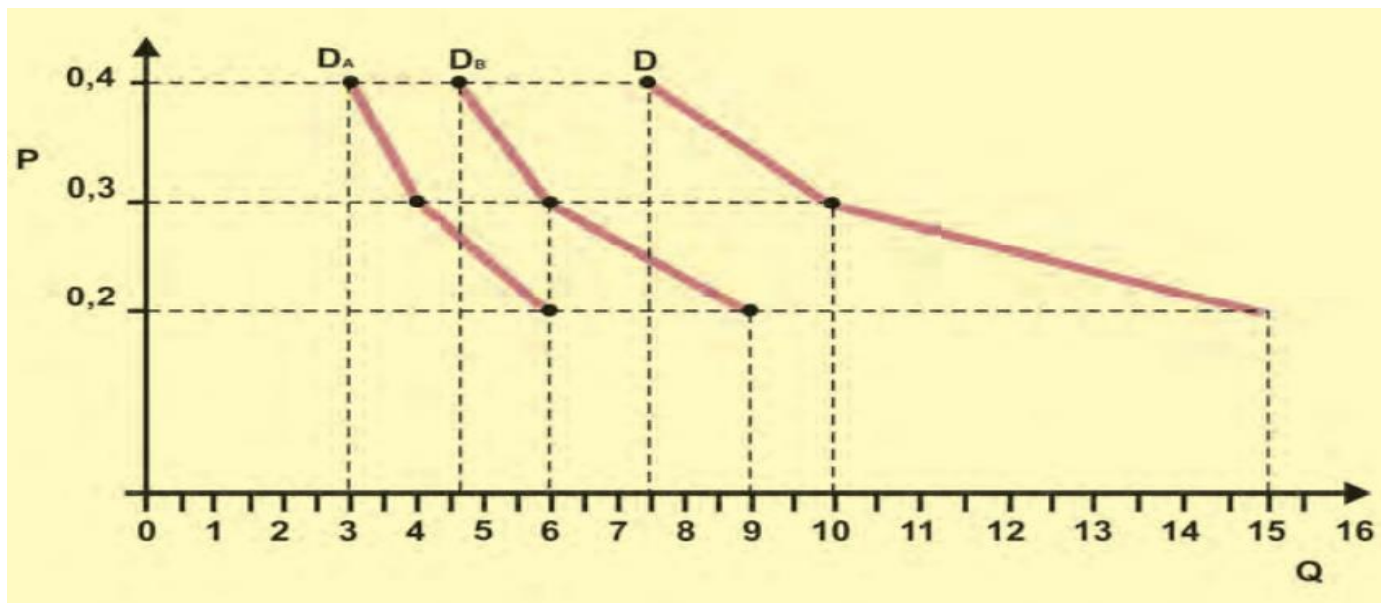
Τιμή (P)	καταναλωτής Α Ζητούμενη Ποσότητα Q_A	καταναλωτής Β Ζητούμενη Ποσότητα Q_B
0,2	6	9
0,3	4	6
0,4	3	4,5

Αγοραία καμπύλη ζήτησης

- Αθροίζουμε για κάθε τιμή τις ζητούμενες ποσότητες.

Τιμή (P)	καταναλωτής A Ζητούμενη Ποσότητα Q_A	καταναλωτής B Ζητούμενη Ποσότητα Q_B	Αγοραία Ζητούμενη Ποσότητα $Q_D = Q_A + Q_B$
0,2	6	9	15
0,3	4	6	10
0,4	3	4,5	7,5

Η αγοραία καμπύλη ζήτησης είναι το οριζόντιο άθροισμα των ατομικών καμπυλών ζήτησης

Ατομική – Αγοραία Καμπύλη Ζήτησης

- Η **ατομική** καμπύλη ζήτησης εκφράζει την συμπεριφορά **ενός** μόνο καταναλωτή.
- Η **αγοραία** (συνολική) καμπύλη ζήτησης εκφράζει τη συμπεριφορά (ζήτηση) όλων των καταναλωτών που επιθυμούν να αποκτήσουν το αγαθό και αποτελεί το οριζόντιο άθροισμα των ατομικών καμπυλών ζήτησης για τα διάφορα επίπεδα τιμών.

Η συνάρτηση ζήτησης

Ο νόμος της ζήτησης δηλώνει την αντίστροφη (αρνητική) σχέση που υπάρχει μεταξύ της τιμής και της ζητούμενης ποσότητας ενός αγαθού, με δεδομένους (σταθερούς) όλους τους άλλους παράγοντες που μπορούν να επηρεάζουν τη ζήτηση (δηλαδή τη συμπεριφορά των καταναλωτών), (*ceteris paribus*).

Η συνάρτηση ζήτησης

Πριν να εξετάσουμε αυτούς τους παράγοντες και θεωρώντας τους για την ώρα σταθερούς, μπορούμε να εκφράσουμε την παραπάνω πρόταση με μία μαθηματική σχέση, η οποία ονομάζεται συνάρτηση ζήτησης :

$$Q_D = f(P)$$

Όπου Q_D = ζητούμενη ποσότητα του αγαθού
και P = τιμή του αγαθού

Η γραφική παράσταση κάθε συνάρτησης ζήτησης είναι η καμπύλη ζήτησης.

Η γραμμική συνάρτηση ζήτησης

i) Γραμμική συνάρτηση ζήτησης:

Η γραμμική συνάρτηση ζήτησης έχει τον τύπο:

$$Q_D = \alpha + \beta P$$

και είναι ευθεία γραμμή.

Η **σταθερά α** είναι πάντα **θετικός** αριθμός ($\alpha \geq 0$),

Ο **συντελεστής β** είναι πάντα **αρνητικός** αριθμός ($\beta \leq 0$), εξαρτάται από την κλίση της ευθείας και αφού η κλίση της ευθείας εκφράζει την αρνητική σχέση μεταξύ ζητούμενης ποσότητας και τιμής (Νόμος Ζήτησης).

Με δεδομένα ότι η ζητούμενη ποσότητα και η τιμή δεν μπορούν να πάρουν αρνητικές τιμές, θα πρέπει:

- $Q_D \geq 0$ και
- $P \geq 0$.

Η γραμμική συνάρτηση ζήτησης

Ένα παράδειγμα. Έστω η γραμμική συνάρτηση ζήτησης $Q_D = 8 - 4P$. Για να κατασκευάσουμε την καμπύλη ζήτησης, βρίσκουμε πρώτα δύο σημεία (συνήθως τα σημεία τομής της καμπύλης με τους άξονες).

Λύση

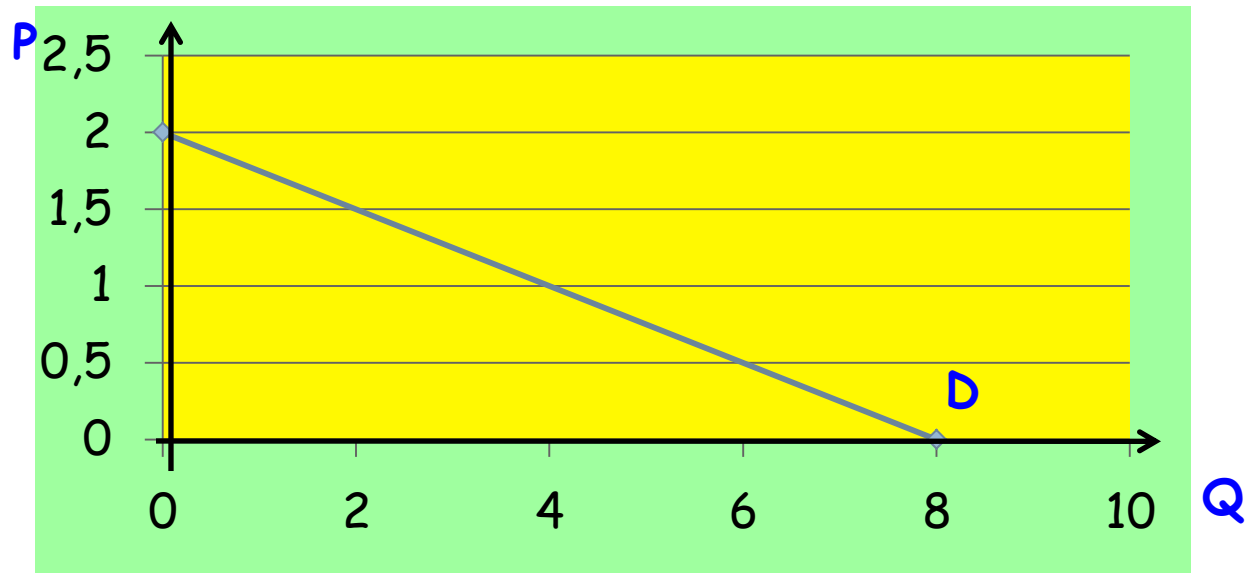
Για $P_1 = 0$, τότε $Q_D = 8 - 4 \cdot 0 = 8$

Για $Q_{D2} = 0$, τότε $0 = 8 - 4P_2 \Leftrightarrow 4P_2 = 8 \Leftrightarrow P_2 = 2$

Η γραμμική συνάρτηση ζήτησης

Λύση

P	Q
0	8
2	0

Φυσικά, η συνάρτηση ορίζεται για $P \geq 0$ και $Q_D \geq 0$.

Η συνάρτηση ισοσκελούς υπερβολής

ii) Η ισοσκελής υπερβολή

Η συνάρτηση ζήτησης έχει τύπο:

$$Q_D = \frac{A}{P}$$

όπου **A** σταθερός θετικός αριθμός.

Το διάγραμμά της είναι ισοσκελής υπερβολή με ασύμπτωτους τους άξονες Q_D και P .

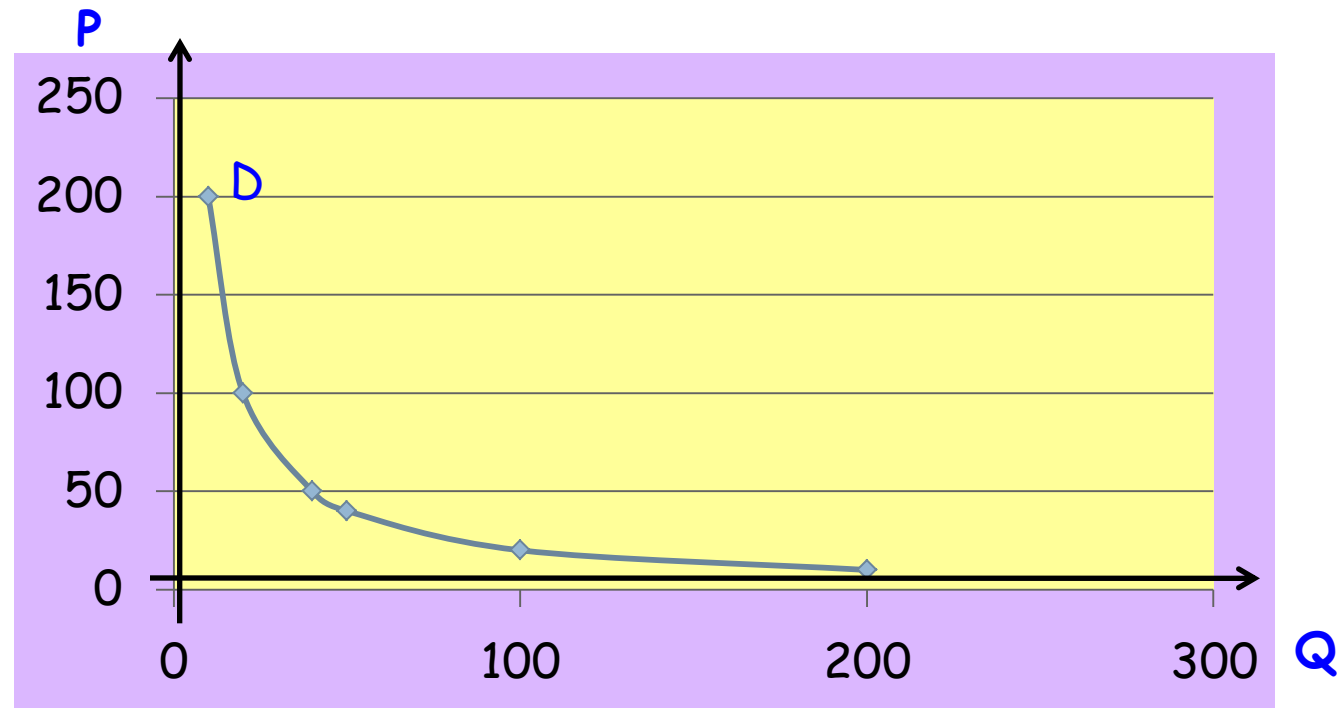
Χαρακτηριστικό αυτής της συνάρτησης είναι ότι **η συνολική δαπάνη των καταναλωτών** επί του προϊόντος είναι σταθερή, γιατί:

$$Q_D \cdot P = A$$

Η συνάρτηση ισοσκελούς υπερβολής

Ένα παράδειγμα. Έστω η γραμμική συνάρτηση ζήτησης $Q_D = 2000/P$. Για να κατασκευάσουμε την καμπύλη ζήτησης, θα πρέπει να βρούμε αρκετά σημεία.

P	Q
10	200
20	100
40	50
50	40
100	20
200	10

Φυσικά, η συνάρτηση ορίζεται για $P > 0$ και $Q_D > 0$.